

HT-NYTT

43. ÅRGANG

NR 2 2020

Følg oss på Facebook
og Instagram

Naturopplevelser for livet

Haugesund Turistforening

HT-NYTT

Haugesund Turistforening
Adresse: Strandgt. 171, Bytunet
Telefon: 52 71 53 11
Internett: haugesund.dnt.no
haugesund@dnt.no

Åpningstider Butikk/Turinfo
Man.-fred.: 10-15.30

Daglig leder:
Tore Haugen
tore.haugen@dnt.no

Leder prosjekt og teknisk drift:
Rolf Svendsen
rolf.svendsen@dnt.no

Aktivitets- og turansvarlig:
Audhild Sannes
audhild.sannes@dnt.no

Kommunikasjon og kundeservice:
Lotte Størksen
lotte.storksen@dnt.no

Redaksjonskomite:
Per Qvale
Alexander Urrang Hauge
Åsa Leifsen
Tone Helene Strand Kveinen

Styreleder:
Lars Johann Milje

Styremedlemmer:
Roald Bø
Rolf Børseth
Inger Kallevik Haavik
Geir Kvassheim
Björg Kristin Steinsland
Unni Vestre

Varamedlemmer:
Nina Grødem Lindøe
Arvid Helgesen

Leder turgupper:
DNT ung Haugesund: Elisabeth Solvi Nordstrøm
Barnas Turlag Haugesund: Tiril Haukeland Håland
Barnas Turlag Sveio: Mona Eikemo
Barnas Turlag Tysvær: Jan Terje Mørk
Barnas Turlag Vindafjord: Tina Mari Einem Heggen
Fjellsportgruppa: Bendikte Street Baadsvig
Seniorgruppa: Solveig Hauge

Sauta Turlag: Ola Breivik

Etne Turlag: Jorunn Bringedal Berge

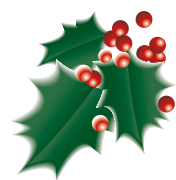
Vindafjord Turlag: Jan Sverre Frønsdal

Kontingentsatser 2021:

Familiemedlemskap	Kr. 1 300,-
Hovedmedlem	Kr. 725,-
Ungdom (19-26 år)	Kr. 370,-
Honnør (67 år og over)	Kr. 570,-
Barnas turlag (0-12 år)	Kr. 140,-
Skoleungdom (13-18 år)	Kr. 225,-
Husstandsmedlemskap	Kr. 400,-
Livsvarig med heftet årbok	Kr. 18 125,-

Gavemedlemskap	
Dåpsgave	Kr. 1 200,-
Jubileumsgave 10 år	Kr. 7 250,-

INNHOOLD

LEDER	3
DIKT	3
DA DET VAR TAMREINHOLD PÅ SELJESTADFJELLET	4
VINDKRAFT PÅ HAUGALANDET, STATUS	8
HAUGESUND TURISTFORENING I KORONAENS TID	11
PÅ TUR I GULLRUTA - VED TO AV DEM	12
UT... MED SENIORENE	14
PÅ TUR MED DNT FJELLSPORT HAUGESUND.....	20
STATUS FOR VILLA VIBRANDSØY.....	23
DE BESTE TIPSENE TIL TELTING OM VINTEREN	24
DNT UNGS TURLEDERKURS I ETNEFJELLENE	26
JULEGAVETIPS.....	30
HYTTEVERT ØNSKES TIL OLALIA FJELLSTOVE.....	31

4

8

12

14

20

26

Foto forside: Bendikte S. Baadsvig

Nå går det mot slutten på året 2020 og da er det naturlig at vi ser oss litt tilbake. Dette året vil bli husket lenge på grunn av covid-19 som koronaåret.

I HT hadde vi alt opplegg klart for et aktivt og godt år med både turer, aktiviteter og hyttedrift da pandemien slo til. I tillegg hadde vi fått den ære og arrangere DNTs Landsmøte. Vi hadde jobbet for å få til et fint arrangement i byen, og lagt opp til en mengde fine turer i alle kommuner i vårt virkeområde. Vi skulle vise hele DNT vårt vakre Haugaland og Sunnhordland.

Men året ble ikke som planlagt. Landsmøte ble avlyst. Vi fikk imidlertid så gode tilbakemeldinger på vårt opplegg, at landsstyret oppfordret oss i å søke om å få tildelt Landsmøte 2022. Og slik ble det, nå kan vi forberede oss til dette, med det opplegget vi allerede har.

Turer og aktiviteter har vi også måtte redusere på. Men vi har og klart å gjennomføre mye innenfor de restriksjonene myndighetene har pålagt oss å følge.

Hyttene våre har vært åpne hele sesongen, men en har ikke kunnet slenge innom for dagsbesøk og overnatting slik som før. Nå har en måtte booke seng eller hytte på forhånd. Dette er også gjort etter

føringer fra våre myndigheter. Vi har allikevel hatt bra besøk på hyttene våre.

Jeg kan ikke oppsummere året uten å nevne den store begivenheten for oss i HT – åpning av Flokehyttene. 5 flotte hytter i spektakulær natur i skjærgården ved Ryvarden. Vi får fått noen kjempetøffe og populære hytter. Nå har vi også hytter i Sveio – «midt i leio». Her har vi opplevd århundres booking-boom, som sprenget bookingsystemet til hele DNT. Vi nærmer oss nå 100 % belegg på disse hyttene for 2021. Men det er fortsatt noe ledige. Hyttene har gitt oss omtale, ikke bare i hele Norge, men også i utlandet. Dette gleder oss i HT, og gir oss muligheter og inntekter for fremtiden, som gjør at vi kan satse friskt videre. Økonomisk sett, ser året også ut å bli bra for HT. Vi satte alle bremsen på for investeringer og vedlikehold. Vi har og kjørt med redusert bemanning. I tillegg har myndighetene gitt oss gode kompensasjonsordninger for tapte inntekter. Dette har ført til at økonomier er bra, og at vi i 2021 igjen kan satse på vedlikehold av våre bygningsmasser og gå videre med planlagte prosjekter som har stått på vent.

Så har jeg gjemt det beste til slutt: **En stor hyllest og takk til alle våre tilslagsvalgte og ansatte.**

Lars Johann

GOD JUL OG GODT NYTT ÅR

Takket være dere har vi klart å få til alt dette overnevnte, selv med reduserte bevilgninger. Dere har vist en stå-på vilje og iver som gjenspeiler at dere har Haugesund Turistforening i deres hjerter. **TUSEN TAKK FOR INNSATSEN ALLE SAMMEN!**

Til slutt vil jeg også nytte anledningen til å ønske alle medlemmer av HT en riktig god jul og et nytt fantastisk rikt år i 2021.

PS! Ikke glem å fornye medlemskapet for 2021, nå i desember. Vi har mange medlemmer, men ingen å miste. Vi trenger dere alle, også neste år.

GODT NYTT ÅR!

Lars Johann Milje
Styreleder

DIKT

Mange i Turistforeningen har vært på Gråhorga. For noen år siden la jeg merke en liten tavle med på veien mot toppen med et dikt av Ivar Orgland (1921-1994) Diktet handler om husmannen Jone Tongjen 1868-1937. "Jone var ein kraftig plugg, breid over ryggen og råsterk."2 saga om han går slik; ".han hadde hjelpt Tor Hetland med å kjøra ut mørk. Tor baud han ei bør høy som takk for strevet. Og Jone vart feigen, for han trong høyet. Han laga ei kjempebør, som han med nauda fekk ut gjennom løedøra, og sidan bar opp dei bratte bakkane til fjells. Det var ikke fritt for at Tor angra på heile tilbodet, då han såg koss det minka i høyskokken!" og "Ein gang kjøpte Jone med seg ein slipestein. Då han kom til Dueland kjøpte han også ein 3 mnd gammal kalv. Med slipesteinen på ryggen jaga han kalven føre seg til Tangjen" "Jone vart enkjemann etter berre fire års ekteskap. Han snikra kista og bar kona si tvers over fjellet, til den siste kvila". Og her kan vi lese hvordan det gikk.

Kilder :Anders Hauglands "Bygdebok for Ølen , Andre bind, Gardar og Ætter i Vågen" fra 1986

JONE TONGJEN

*Jone Tongjen bar konå si sjøl
i kiste på rygg over fjellet.
Ingen hadde sett slik ei bør
då han kom frem til kapellet.*

*No kan vi sjå dei køyra på hjul
kistene til apparatet,
som dei så firer dei ned med i skjul
Midla er longe probate.*

*Men der han Jone med konå si gjeck,
fanst ikkje køyrande greier.
Kista i vedskjulet ferdig han fekk
der togn over verket seg breier.*

*Kistelagd vart ho av Jone sjøl.
Innan han spikra på loket,
strauk han ho stilt, tok så fjøl etter fjøl.
Mot glaslet stod haustmørk tåke.*

*Så tok han ut med si dyre bør
den lange veg til kapellet.
Jone Tånjen bar kona si sjøl
i kiste på rygg over fjellet.*

Mvh Anne Rees Halvorsen

Tamrein i Tafjordfjellene.

DA DET VAR TAMREINHOLD PÅ SELJESTADFJELLET

Overgang fra villreinjakt til tamreindrift har trolig skjedd over lang tid. Det er mulig at tilsvarende utvikling foregikk samtidig flere steder i Europa. Det kan tenkes flere grunner til denne utviklingen.

En mulig forklaring er at villreinstammene ble sterkt redusert samtidig med økende behov for sikker tilgang på mat for stadig flere mennesker.

I Norge er det tamrein vi treffer på i de fleste fjellområdene i dag. Opprinnelig villrein finnes nå bare i Dovre/Rondane-området, mens reinstammene bl.a. på Hardangervidda og i Setesdal- og Ryfylkeheiene er blanding av villrein og tamrein. I noen områder, som f.eks. Skaulen/Etnefjellene er den såkalte villreinstammen som vi finner i dag, tamrein eller blanding av tamrein og villrein som er blitt satt ut i nyere tid. For våre områder ble reinsdyrene i hovedsak satt ut på 1970-tallet (artikkel om dette i HT-nytt 1/2016). Dagens reinsdyrstamme i Seljestadområdet har dermed ingen sammenheng med tamreindriften på 1800-tallet.

BEGYNNENDE TAM-REINHOLD PÅ HARDANGER-VIDDA

Lars Vivelid opplyste i en samtale med Trygve Fosstveit og Knut Gjerden i 1976 at det på slutten av 1700-tallet nesten ikke var villrein igjen på Hardangervidda. Bakgrunnen for dette mente han kunne være en kombinasjon av for hard jakting, stor rovdyrbestand, dårlige beiter og sykdom på dyra.

Erik Uren fra Hol kjøpte i 1781 og 1782 et tjuetalls reinsdyr fra Røros. Christopher Hjeltnes (1730-1804) var en initiativrik og kreativ bonde i Ulvik.

Han drev med utvikling av dyreraser, plantet en stor frukthage og startet en egen hagebruksskole. I tillegg til garden Hjeltnes, eide han også et gardsbruk på Lægreid i Eidfjord, med beite- og stølsretter i Vivali. Han ville prøve tamreindrift i Veigdalen i Eidfjord.

I 1783 dro derfor brødrene Lars og Hallstein Garen, på oppdrag fra Hjeltnes, til Røros for å kjøpe tamrein av samene der. De kom tilbake med ca 100 reinsdyr, som ble satt på beite i Veigdalen på Hardangervidda. Dette skal ha vært det første forsøket med tamreindrift på Hardangervidda.

Lars Berunuten med rein på Grønlands torg i mars 1884.
Bildet hentet fra Fosstveit, Trygve. Folk og fjell (1989)

Mange kastet seg nå på tamreinhold, og i 1786 ble det dannet et tamreinlag i Eidfjord. Det ble plassert ut tamrein på mange steder – og under mange forskjellige vilkår. Noen holdt til og med reinsdyrene i tjør på hjemmebøen! Det meste av tamreinen ble likevel satt ut på Hardangervidda, der mange eiere gjerne slapp sine flokker på beite i lag.

Det ble i 1791 også dannet et tamreinlag på vestsida av Sørfjorden, der alle som hadde beiterett på nordsida av Åkrafjorden, var med. Reinsdyrholdet her gikk bra i flere år, og de slaktet en del dyr hver høst, men det endte med at dyrene døde og driften ble lagt ned.

Det viste seg i hele området at tamreinholdet ikke ble noen gullgruve, og på begynnelsen av 1800-tallet var det meste av tamreinholdet i Hardanger og på Vidda avviklet.

Det var en ny periode med tamreinhold på Hardangervidda i perioden 1840-1860, og etter dette kom det enda en ny periode med tamreinhold fra omkring 1880 av.

TAMREINHOLD PÅ FOLGEFONNHALVØYA

Datrekareri Eidfjordi 1837 på nytt startet med tamreinhold, fikk de satt ny fart i næringen også andre steder i Hardanger. I 1841 ble det på nytt dannet tamreinlag på Folgefonnhalvøya, «Det Utneske Interessentskab». Det ble kjøpt 141 dyr på Røros. Tamreindriften viste seg å støte på mange uforutsette problemer, og etter hvert minket flokken til kun 50 dyr. Men da dyra ble flyttet høyere opp mot Folgefonna, trivdes de bedre og da laget ble oppløst, talte flokken om lag 300 dyr.

TAMREINDRIFT I SELJESTADFJELLET

Også i Seljestadfjellet ble det gjort forsøk med et tamreinselskap i 1780-årene. Hele 27 personer fra hele Hardanger er oppført som dyreeiere, herav mange navn med tilknytning til nærområdene, bl.a. Seljestad, Lønning, Skare, Låte og Rullestad. Også Christopher Hjeltnes er med på lista. Reinsdyrflokken var på ca 100 dyr. De nærmere detaljene om dette første forsøket med tamreinhold på

Seljestad er ukjent, men Olav Kolltveit mener at det tok slutt omkring år 1800, og at det fram til 1840 ikke var tamreinhold her.

Men omkring 1841 kjøpte Knut H. Opedal, Jakob Winess fra Utne og flere en flokk tamrein som de leide beite til i Seljestadfjellet. Laget fikk i 1843 tinglyst kontrakt om leie av beiterett for en reinsdyrflokk i Seljestads utmark. I 1843 ble det opplyst at de 99 dyra som ble innkjøpt, nå hadde økt til 180 dyr.

I lensmannens rapport for Røldal lensmannsdistrikt for årene 1846-50, heter det om fedriften i sognet: »Rensdyr har i disse aar formeret sig betydelig, saa her antages at være 300 stykker.»

Det ble ansatt en samegutt til gjeter på Seljestadfjellet. Etter som flokken økte i antall, krevde han mer i lønn. Da han ikke fikk dette, reiste han sin veg. Og året etter, heter det, kom ulven tilbake, etter å ha vært borte fra området i en mannsalder. Ulven bidro til å spre tamrein flokken, som nå også var uten gjeter. Dette, sammen med uenighet og krangel mellom eierne, førte til at også dette tamreinlaget ble oppløst.

Tamreinholdet endte dermed nok en gang. I 1865 opplyser lensmannen sin 5-årsrapport at «Tamme rensdyr er aldeles forsvunnet.»

Men i 1880-årene ble det nok en periode med tamreinhold i Eidfjord. Det ble da på nytt gjort et forsøk med tamrein også på Seljestad. Denne gangen er det grunneierne selv som sto bak tamreinlaget.

Det er sparsomt med opplysninger om reindriften i denne perioden, men det skal ikke ha vært noen stor flokk. Gjeting av tamreinen ble etter hvert dårlig ivaretatt og et gikk dårlig med driften i laget. Ola J. Hildal, f. 1878,

Steinen der Anna Julie Johnsdatter ble funnet omkommet i 1887.

mente at det kun ble slaktet av flokken en gang, og at det var i Torekovdalen. Laget ble oppløst ved at tre av deltakerne kjøpte resten av flokken og dermed kunne skyte de dyra som de kom over. En stor del av de tamme dyra slo seg sammen med villreinen i området.

Ved Flådalsvatnet på Seljestad finner vi rester etter ei bu. Den skal ha blitt brukt av reinsdyrgjeterne på slutten av 1800-tallet.

ANNE JULIE JOHNSDATTER

I desember 1887 kom to menn og ei ung jente, Anna Julie Johnsdatter, alle tre sammen, med en flokk på om lag 100 tamrein som skulle fra Telemark til tamreinlaget på Seljestad. De var ikke lokalkjente, men Lars Berunuten var med som kjentmann. Han forlot dem i Røldal og regnet med at de ville finne vegen derfra til Seljestad på egen hånd.

Men på veg over Seljestadjellet røyk det opp til en veldig snøstorm. De tre tok feil veg og gikk mot Løyningdalen. Anna Julie ble til sist så utslitt at hun satte seg bak en stein for å hvile, mens de to mennene dro videre i håp om å finne ly eller

hjelp. De to fant selet på Løyningstølen og kom seg inn der. De fikk varmet opp prim som de drakk.

Anna Julie ble senere funnet stivfrossen i snøen. Det fortelles at hunden «Ruff» satt og vaktet henne og ikke lot noen nærme seg henne. Hun ble begravet på kirkegården i Odda, Gravsteinen skal ha blitt bekostet av tamreinlaget.

Sommeren etter kom en eldre samekvinne med rutebåten til Odda. Hun oppsøkte Anna Julies grav og la seg på kne foran graven. Etterpå gikk dro hun tilbake med dampbåten og kom aldri tilbake. Det var mor til Anna Julie, som kom fra Namdalen, der hun bodde, for å ta et siste farvel med datteren.

Det ble i 2014 satt opp ei minneplate på steinen der 23 år gamle Anna Julie Johnsdatter frøs i hjel den 15.12.1887. Steinen ligger ikke langt fra Nosanuten. Det er bra, men noe bratt sti fra Hesjabakk og opp mot Nosanuten. En annen mulig veg opp, er å følge Tmerket løype mot Nosanuten fra den øverste svingen på gamlevegen i Seljestadjuvet.

Minneplata over Anna Julie Johnsdatter.

Kilder:

Andersen, Reidar og Håkon Hustad (red). Villrein & samfunn. En veiledning til bevaring og bruk av Europas siste villrein fjell. (NINA Temahefte; 27). Trondheim 2004

Fosstveit, Trygve og Knut Gjerden. Folk og fjell. Daglegliv på fjellviddene i Hardanger, Telemark og Setesdal. Oslo 1989

Kolltveit, Olav. Odda, Ullensvang og Kinsarvik i gamal og ny tid. Bygdesoga II. Odda 1962 s. 52-56

Kolltveit, Olav. For 100 år sidan. Lensmannsrapportane 1846-50, med nokre refleksjonar. I: Hardanger Historielag. Hardanger 1949 s. 109-129

Kolltveit, Olav. Tamreinholdet på Seljestadjellet. I Hardanger Historielag. Hardanger 1965 s. 417-422

Vaa, Johan og Kjell Bitustøyl. Reinen på Hardangervidda. 2012

Pssst!

Har du fortsatt ikke tilgang til plussartikler?
Så enkelt kommer du i gang!

Gå til
h-avis.no/registrer

Registrer navn, mobilnummer,
epostadresse og fødselsdato.
Følg punktene videre.

Du er nå innlogget og har
tilgang til plussartikler på
h-avis.no

1 minutt
og du har
tilgang til alt!

- Tilgang til innhold på h-avis.no
- Del med familien
- Morgendagens eAvis kvelden før
- Søkbart eAvis-arkiv
- Riksavisen Rix

Haugesunds Avis

VINDKRAFT PÅ HAUGALANDET

STATUS

Haugesund Turistforenings medlemmer har sikkert fått med seg at foreningen har vært aktiv i sin motstand med naturødeleggende vindkraftanlegg her på Haugalandet.

BAKGRUNNEN

Men først et lite tilbakeblikk. Vindkraft-anlegg i Norge fikk sin spede begynnelse for ca. 20 år siden. Vel etter at Sverige og spesielt Danmark, Tyskland og England hadde oppført sine første vindindustri-anlegg. Her til lands kom de først anleggene på Sørvest landet – dvs i Agder og Rogaland fordi her er vindressursene blant de beste i landet. Vindkraft-utbyggingen skjøt virkelig fart etter at Norge og Sverige i 2012 innførte el. sertifikater («grønne sertifikater.») El-sertifikater er en støtteordning for å få til lønnsom kraftproduksjon fra fornybare energikilder. Strømkundene (dvs du og jeg) subsidierer/finansierer ordningen over strømrregningen gjennom at kraftleverandørene legger elsertifikatkostnaden inn i strømprisen. Den er innbakt i forbrukeravgiften vi betaler, men er ikke synliggjort i avgiften. Fram til 2021 skal Sverige og Norge øke kraftproduksjonen basert på fornybare energikilder med 28,4 TWh (produksjonen er allerede nådd), men vi forbrukere skal betale elsertifikat-kostnaden årlig frem t.o.m. 2035 ! Det er snakk om mange milliarder kroner. Ca 62 % av vindkraft-verkene eies av utenlandske selskap slik at subsidiene våre i hovedsak går ut av landet.

KONSESJON OG SAKSBEHANDLING

Pga økningen i antall søknader og gitte konsesjoner og når man nå etter hvert ser de naturødeleggelserne konsekvensene og annen påvirkning på miljø, fauna og mennesker, startet motstanden i befolkningen. Myndighetene (NVE/OED) besluttet derfor å lage en «Nasjonal Ramme for Vindkraft- NRV». 43 analyse-områder ble utpekt over hele landet og ble nærmere gjennomgått. 13 områder ble deretter utpekt som de best egnede, deriblant vårt Haugaland. Konfliktnivået økte i stedet for å bli dempet som NVE

trodde. Etter en rekke (5) regionale møter landet rundt for å orientere om NRV, oppsto det i stedet et folkeopprør mot vindkraft som har spredt seg til hele landet. Regjeringen så problemet og valgte å skrote hele NRV våren 2019. Så fant de ut at det måtte endringer til i lover og regler, og ikke minst i selve konsesjonsprosessen. NVE utarbeidet selv en rapport (3/2020) om foreslåtte endringer i konsesjonsbehandlingen. Den ble i all hovedsak til OEDs St.M.28 «Vindkraft på land. Endringer i konsesjonsbehandlingen». Da den ble lagt frem i vår, så vedtok OED/NVE at ingen nye søknader om konsesjon for vindkraft ville bli tatt stilling til før etter at Stortinget har behandlet stortingsmeldingen. Den skal antakelig opp i Stortinget før jul nå i 2020. Foreslåtte endringer er stort sett for å få mer aksept blant kommuner og lokalbefolkningen ved å satse på (mine korte kommentarer i klammer):

1. Bedre lokal og regional forankring. (Bl. a. ved bedre deltakelse i prosessen og beskatte vk-verk for at mer skal bli hos vertskommunen. Lokal kompensasjon for å få aksept.)
2. Skjerpet tidsløp for konsesjonsbehandling. (I dag er det opptil 15 år (!) mellom konsesjon og realisering !)
3. Færre endringer i prosjektet gjennom prosessen. (Nå søkes det om endringer mange ganger - det er pga «teknologisk utvikling» og stadige eierskifter)
4. Bedre koordinering mellom kraftproduksjon og nett. (Lokale nett har ofte ikke kapasitet.)
5. Strengere krav til utredninger og sterkere vektlegging av virkninger for landskap og miljø, samfunn og naboer. (Dette er sterkt etterlyst de siste årene. Miljødirektoratet har så langt vært satt på

sidelinjen i arbeidet med naturmangfold. NVE har ikke nødvendig kompetanse).

PRODUKSJON AV EL-KRAFT I NORGE

Så langt om St.M. 28 og bakgrunnen.

Så kort om el.kraft og hva vi produserer:

NVE tall pr. 30.6.2020 vedr

kraftproduksjon:

Vannkraftproduksjon	136,1 TWh	91,5 %
Vindkraftproduksjon*)	9,3 TWh	6,2 %
Termisk produksjon	3,4 TWh	2,3 %
Sum:	148,8 TWh	

*) 1. 44 vindkraftverk er i drift 9,3 TWh

2. 25 vindkraftverk under bygging

8,8 TWh Sum 1+2 blir 18.1 TWh

3. 20 vindkraftverk er pt ikke bygd

4,6 TWh (har fått konsesjon, men er ikke bygd)

VINDKRAFT PÅ HAUGALANDET

Kort oppsummert har Haugesund Turistforening gitt høringsinnspill i diverse vindkraftsaker, hatt møter med NVE og lokale kommuner og sterkt medvirket til at følgende vindkraftanlegg IKKE er blitt realisert:

- Ryvarden VK – melding trukket; natur – friluftsliv og Ryvarden kulturfyr
- Sveio VK (Buavåg) – melding trukket 2.2.2016
- Karmøy VK, Sør-Karmøy - stilt i bero, Karmøy kommune negativ
- Arafjellet, Fosen i Karmøy – avslått pga for lite og ulønnsomt anlegg
- Bukkanibba, Vindafjord – avslått etter anke til OED pga friluftsliv og landskap
- Døldarheia, Vindafjord – avslått pga friluftsliv og landskap

Det eneste vindkraftanlegget lokalt som er bygd og er i drift er Storøy VK, som Karmøy kommune var positiv til. Haugesund kommune gikk sterkt imot - 3 ganger. Anlegget består av 2 turbiner à 3.2 MW og satt i drift høsten 2018. Vindturbinene er 150 m høye og står bare 700 m fra Vibrandsøy hvor HT har store interesser. Turbinene er også meget godt synlig fra Haugesund sentrum nord, særlig fra Hasseløy og fra Haraldsstøtta som er Norges eneste riksmonument (1872). Produksjonen tilsvarer et gjennomsnittlig elforbruk til ca. 1250 husstander à 20.000 kWh. Solvind Prosjekt har vært utbygger, men anlegget er solgt til Aventron, et sveitsisk energiselskap som investerer i mindre energianlegg innen vann-, vind- og solkraft.

ANLEGG SOM HAR KONSESJON:

- Tysvær VK (Gudbrands-, Årvik- og Litlafjellet sørvest av Hervik). Konsesjon gitt 20.12.2006. Endelig godkjenning av OED 16.4.2020 samt gitt virkning som statlig arealplan (dvs at staten bestemmer seg for å tre inn i kommunestyrets kompetanseområde - lokaldemokratiet tilsidesettes). Driftsstart er nå innen 31.12.2021, forlenget 1 år samtidig med endringer i konsesjonen. Anleggsarbeider ble startet i mars i år (2020). Eier nå er Green Investment Group, en del av australske Macquarie Capital gruppen. De er også eier av Buheii-vk ved Knaben i Kvinesdal, et annet meget omstridt prosjekt. 11 turbiner på 150 m

høyde skal bekle Gudbrand-, Årvik- og Litlafjellet rett opp for Hervik og i Hgsd Turistforenings turområde (se tur nr 34, s. 88/89 i Turtips I utgitt i 2007). Turbinene vil bli sett på mange kilometers avstand. Antatt produksjon fra 47 MW installasjon, vil være ca 165 GWh (nok til ca 8.000 husstander à 20.000 kWh/år.)

- Gismarvik VK (i Haugaland Næringspark). Konsesjon gitt 30.9.2013. Endrings-søknad og endelig godkjenning av OED 5.10.2020. Solvind Prosjekt er utbygger: kommende eier = ?) 3 turbiner à 4.3 MW og 200 m høye (130,5 m i tidligere godkjent konsesjon). Også dette vindkraftverket er gitt virkning som statlig plan. 12.6 MW installasjon; ca 40,5 GWh (nok el til ca 2025 husstander). Driftsstart innen 31.12.2021 er kravet (for å få «grønne sertifikater»). Alle protester avvist fra HT, Mjåsund Vel, Tysvær kommune m.fl.

- Dalbygda VK. Konsesjon gitt 15.12.2014/ 6.4.2017. Driftsstart innen 31.12.2020. Alle protester avvist. Har søkt om utsettelse til 2023, men avslått. Må søke om konsesjon på nytt. 10-14 turbiner à 3 MW. Høyde 126 m. Vil nok bli endret hvis ny søknad. Styreleder skal ha uttalt at det ikke blir søkt på ny pga stor lokal motstand.

- Sveio Nesse VK. Solvind Prosjekt har søknad inne (som ikke blir behandlet nå – satt på vent). 2 turbiner – 200 m - på Nesse i Sveio, ca 7-800 vest av Ervesvågen i Ålfjorden. Store protester både fra lokalbefolkning og hyttefolk,

og Sveio kommune har vedtatt å ikke akseptere vindkraft på land i kommunen. Søknaden er pt ikke trukket. Haugalandet trenger ikke nye vindindustri-anlegg. Det skal bygges en ny 420 Kv linje fra Blåfalli til Gismarvik. Skal stå ferdig muligens i 2025, og regionen og offshore-installasjoner vil ha rikelig forsyning av ren energi fra vannkraft!

AVSLUTNING

Det er kjent at vindkraftbransjen fortsatt arbeider med en rekke nye vindkraftprosjekter rundt om i hele Norge. Men pga kommende behandling av St.M. 28, så er alle nye søknader som sagt lagt på is og vil ikke bli behandlet før eventuelle nye lover og regler skal følges. Når vi ser på behandlingstiden fra melding, utredning, søknad, og til konsesjon gis og bygging gjennomføres (nå 7/8-15 år tar dette), så blir det neppe nye vindindustri-anlegg de neste 5-6 årene.

Forhåpentligvis kommer det svært få nye naturødeleggende anlegg i Norge. Behovet for el.kraft til elektrifisering av industri, transport-sektoren m.m., kan dekkes opp ved oppgradering av vannkraftanlegg, økt nedbør og tilsig, hydrogenproduksjon, jordvarme, havvind (store næringsmuligheter for Haugalandet) m.m. Vannkraftbeskatningen må endres og statlig finansiering må til for å utløse nye energiformer.

*Haugesund Turistforening okt/nov 2020
Naturvernkomiteen v/Erik Brinchmann*

Tekst: Tone Helene Strand Kveinen

HAUGESUND TURISTFORENING OG HØSTEN/VINTEREN I KORONAENS TID

Da Norge stengte ned 12. mars, var Lars Johann Milje nettopp blitt
Haugesund Turistforening (HT) sin nye styreleder.
Han fikk en brå begynnelse.

Imidlertid frisknet samfunnet sakte til igjen dette halvåret. Inntil nå, hvor smitten igjen sprer seg. Først og fremst utenfor Norges grenser, men også her: Såpass drastisk at smittevernmyndighetene har strammet inn livsrommet vårt på ny. Foreløpig med mindre inngripende tiltak for å se om vi med dugnadsånd kan slippe nedstengning som i mars.

Denne gangen er det nytilsatte daglige leder, Tore Haugen, som får jobben med å løse foreningen vår gjennom koronatiden. HT har stor tro på Tores stå- og gå på-vilje til å akse oppgaven. For blid, entusiastisk og framoverlent må man være, med evne til å inspirere! Til hjelp har han en gjeng det skinner av rundt seg, med kunnskap og arbeidsevne. La det være sagt. For ikke å snakke om hele dugnadsgjengen i foreningen Tore har å spille på. Jo – utfordringene koronapandemien så uventet droppet inn i samfunnet skal HT få til framover..

Sammen med styret samarbeider HT godt med DNT sentralt. De har ukentlig kontakt med hovedforeningen, som igjen følger Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttets råd og anbefalinger. Innskrenkninger har det vært dette halvåret, og det vil det fortsatt være i uoverskuelig framtid.

Økonomien er en ting; ikke like mye inn som før via besøkende på hyttene. Men heller ikke like mye ut. Driftsutgiftene er nå der like fullt. Kulturdepartementet via Lotteri- og Stiftelsestilsynet har hatt gode kompensasjonsordninger for frivillighet. Det gir trygghet.

Medlemstallene for DNT sentralt har gått noe tilbake under året. Dette gjelder også for HT, men vi ligger fortsatt på omlag 7000 medlemmer. Foreningen har en stabil medlemsmasse i seniorene våre (60 +). Her har foreningen fått 2,3 % flere medlemmer.

Tore Haugen, daglig leder i Haugesund Turistforening

Vi avslutter på den absolutt positive siden under koronaen med gladmeldingen at HT's nye opplevelsessenter Flokehytene på Ryvarden er blitt en suksess! Det prosjektet har slått til mer enn plan- og utbyggerne forestilte seg. Alle helger er fullbooket i lang tid fremover. Ja, det kan være vanskelig å finne plass i ukedagene også. Så pass etterspørsel er det, at HT har åpnet opp for booking fram til og med desember 2021.

PÅ TUR I GULLRUTA

- VED TO AV DEM

HT-nytt har mottatt beskrivelse av en «fantastisk vandretur» på Gullruta i Etnefjellene i juli 2020 fra to danske fjellvandrere, Jesper Nordling og Katrine Sonnenschein.

Våre danske venner har hver for seg skrevet om turen.

KATRINE:

Fra den 13. til den 18. juli var jeg på en fantastisk vandretur med Den Norske Turistforening på "Gullruta - med vri". Vi startet i Svandalen og sluttet i Sauda. Jeg har vært på en del vandreferier tidligere, herunder Den Norske Turistforening i 2006. Men Gullruta med vri var spesielt bemerkelsesverdig på grunn av naturen, den gode stemning i gruppen, og meget dygtige turledere. Turen var virkelig flot med snedækkede fjelde, masser av elve, vi måtte passere, og i det hele taget en betagende natur. Vi hadde godt vejr det meste av tiden undtagen et par dager til sist, hvor det regnede en del.

Den anden sidste dag på ruten var den mest fysisk krevende både på grund af sværhedsgraden og vejret, som gjorde at stierne var rimelig glatte. Vi blev vist alle gennemblødte de dage, men havde god mulighed for at tørre tøjet i hytterne.

Hytterne vi boede i var selvbetjente, så vi blev delt ind i hold, hvor vi skulle hjælpes ad med at lave aftensmad, vaske op, forberede morgenmad og hente vand. Det var hyggeligt at have opgaver at lave. De andre var nordmænd, men vi blev taget virkelig godt imod. Da jeg ved tilmeldingen fortalte, at jeg var veganer fik jeg at vide, at der var begrænset med veganske mad-

varer i hytterne, og at det ville være godt, hvis jeg selv tog lidt med. Men jeg kom på ingen måde til at lide nød, især da turlederen havde været forbi nogle af hytterne før turen for at forsyne dem med nogle grøntsager og andre friske madvarer. Det var så vidt jeg forstod en ekstra service, som jeg ikke havde regnet med. Der var intet bad i hytterne, og vi måtte bade i søerne undervejs, hvilket nogle af os gjorde (de var rimelig kolde). Der var selvfølgelig også mulighed for almindelig vask.

Uheldigvis begyndte sålen på min ene vandrestøvle at gå i stykker lidt efter lidt allerede efter tre vandredage. Den sad

til sidst så løs, at den kunne tages helt af. Men turlederne var begge behjælpelige og kreative. De satte tape og bandt snore rundt om skoen, og der blev sat nyt på hver dag. Så sålen sad fast og skoen fungerede faktisk lige til den allersidste dag, hvor den så heller ikke kunne mere. Selv om det var en virkelig uheldig hændelse, hæmmede det ikke min vandring.

Da vi to kom fra Danmark og ikke var med bil ville vi have haft et problem med offentlig transport på hjemturen fra Sauda til Stavanger (hvorfra vi havde vores fly tilbage), og vi ville have været nødt til at gå glip af den sidste vandredag. Men heldigvis arrangerede Turistforeningen, at vi kørte med en anden turdeleder frem og tilbage fra Stavanger til Sauda. Det var vi meget taknemmelige for. Inden vi tog vores afsked med gruppen den sidste dag, sluttede vi af med en hyggelig middag på Sauda Fjordhotell. Alt i alt var turen en rigtig god oplevelse, som jeg stærkt kan anbefale alle, der kan lide at vandre i fjellene og komme tæt på naturen.

JESPER:

Jeg har aldrig før været på vandretur. Heldigvis har min kæreste Katrine været afsted mange gange. Hun bestilte turen til Gullruta og var sød til at instruere mig i al det udstyr, jeg skulle købe.

Jeg er i god fysisk form, da jeg både løber, spiller floorball og fodbold. Men den første dag var jeg alligevel nervøs. Tænk

hvis jeg ikke kunne følge med de hurtige nordmænd! Det gik fint nok, og jeg holdt farten. Fra den anden dag fik jeg lov at gå med op foran, og derefter kiggede jeg ikke tilbage. Nu var jeg også blevet en rigtig vandrer!

En ting der slog mig var, at selv om gruppen ikke bestod af helt unge folk, så var alle i virkelig god fysisk form. Jeg har forstået, at modsat det at stå på ski, så er det ikke alle nordmænd, som vandrer i fjeldene. Alligevel virker adgangen for nordmænd til bare at gå ud i den smukke lokale natur så meget nemmere, end hvis man som i Danmark skal melde sig til en sportsgren først, for at blive fysisk aktiv. Jeg fik fornemmelsen af, at den sunde livsstil nærmest var for alle, akkurat som "Allemandsretten". Vores frivillige bagstopper Toralf var 72 år. Uden brug af stave kunne han med lethed gå forbi udfordringer, hvor jeg som 47-årig gik i stå. Og hurtigere. Og med dobbelt op-pakning.

Når vi ankom til vores 5 hytter på turen var alt selvbetjening. Det lyder måske hårdt, men for mig var det bare med til at skabe en bedre holdånd. Alle hjalp til. En af afterne skulle Katrine og jeg lave mad, men der var mindst 4 andre, som hjalp os hele vejen. Det gav en fantastisk oplevelse af overskud.

Til sidst på turen havde vores værter ved ankomsten til Sauda arrangeret en

tidlig middag på Sauda Fjordhotell. Det var første gang jeg så hele vores gruppe i "civilt" tøj i stedet for vandrestyr. Det gav et andet indtryk af folk og gjorde det klart for mig, at vi under hele vores tur havde oplevet noget helt specielt: Ikke alle mennesker er heldige nok til at bo i Norge og opleve den fantastiske skønhed, men det havde vi. Til trods for at vi i gruppen selvfølgelig er forskellige mennesker, så havde vi oplevet den lighed mellem mennesker, som kommer med en hverdag, hvor det kun kan blive godt, hvis vi samarbejder. Endelig havde vi dyrket sundheden. Vi havde forladt vores liv med kompleksitet og overforbrug for i en uge at dyrke os selv og hinanden. Det var let at nyde.

Tusind tak til vores guider Bjørn og Toralf, og til hele gruppen for at komme sikkert igennem min første vandretur. Tak for al hjælpen til at få en hel ny måde at tage på ferie på.

Tekst: Anne Lise Borum

Foto: Lars Kristian Gjerde, Anne Rees Halvorsen, Tone Helene Kveinen, Anne Lise Borum

UT...MED SENIORENE

Øystein Sunde sang om det året det var så bratt i 1971..
men 2020 er nok det bratteste året for mangen av oss..

Etter at alt ble nedstengt og avlyst.. for så å åpnes litt opp igjen i mai, stokket vi om på turer, slo sammen turer og gjennomførte mange flotte turer, alle i henhold til smittevernreglene, så godt det lot seg gjøre.

1: Første tur var **Postveien 13. mai** Skånevik-Etne i skiftende vær, vi fikk både sol og snø.

2: 27. mai var det **Austre Bokn, Håklepptoppen og Vardafjellet** i nydelig

vær så vi fikk en formidabel utsikt innover Ryfylke og utover mot storhavet.

3: Kanskje den mest spektakulære turen i år var turen **Moskenes-Hjortedalen 10. juni**

5: 12. august gikk seniorene fra **Håheim i Etne via Kvamstølen**, innover de grønnkledde fjellsidene rundt Djupavatnet til Håheimstølen og ned Flokatveitskaret og igjen fikk vi det fineste været!

4

4: St. Hansdagen ruslet vi fra **Lyngholmen ut til Ryvarden** i nydelig vær og herlig kystterreng. På Ryvarden fikk vi omvisning i Flokehyttene av byggmester Helge Kvale.

6

6: 24. august var alt klart for **Åkrafjordcruiset**. Vi jobbet mye og aktivt for å få gjennomført denne turen som hadde 50 påmeldte, og smittevernreglene skulle følges! Busselskapet, cruisearrangøren og administrasjonen i HT samarbeidet og alle var smidige og turen ble gjennomført med bravur.

7

7: **Slettafjellet** 26. august med start fra **Klovning**, forbi idylliske Høyvikvannet og opp til Slettafjellet. Utsikten var formidabel og Folgefonna kunne skimtes i det fjerne.

En overraskende og særdeles hyggelig invitasjon fra naturlosen ble godt motatt, omvisning og kaffe i den lokale varianten av «Florogfjære» satt prikken over i'en for 18 fornøyde seniorer.

8

8: 9. september trosset seniorene kraftige regnbyger med tendenser til haggel, sterke vindkast...skikkelig drittvær.. la de lystig i vei på deler av **Skjold på tvers**. De krøp opp brattere, mista skosåler... lissene røyk og sorpa lå som ansiktsmaske opp til hårfestet.. men de gir seg ikke disse seige tøffe seniorene, nei de gjennomfører i fin stil.

9: 23. september gikk endelig årets **Gourmettur**, i år over tre dager sammen med **Olalia Grand Prix**. Det ble noen fine turer i Olaliområdet, nydelig mat, åtte retter, som alle var med og lage til. Stor stemning.

10: 7. oktober var vi klar for **Fuglen i Vindafjord**. Å gå til Fuglen i oktober kan være et spektakulært prosjekt! Vått, bratt, glatt og vindfullt!!!!

10

9

Men denne onsdagen var været oss nådig og vi fikk en fin tur, noe lenger enn antatt, men på toppen skinte solen...så da er alt strevet glemt....iallefall for ei stund!

11: 21. oktober **Aksdal-Valhest**. Igjen, høstturer i marka, det er ofte vått... myr og sorpa, vassurkling i støvler og små fillebekker er blitt store som floder.... men også denne turen ble gjennomført med stil og alle var enige om at det var nok en fin tur!

11

I skrivende stund er det noen flere turer på programmet, som helt sikkert gir en god lykkefølelse for de som deltar.

Så kjære seniorer

...UT MED DÅKKER....

VÅRE TURVENNER

Arbeidsplassen er der du er,
la oss tilpasse den til deg.

ATEA
Spesialister innen IT-infrastruktur

**BYGGMESTER
HELGE KVALE**

+47 909 92 944
post@byggmesterkvale.no

HBO

ET KNALLTØFT TRYKKERI

www.hbo.no

VII HAUGESUND TURISFORENING

**ØNSKER ALLE VÅRE
MEDLEMMER
EN RIKTIG GOD JUL &
ET GODT NYTT ÅR**

**BESØK OSS PÅ
haugesund.dnt.no**

STØTT
VÅRE
ANNONSØRER
DE STØTTER
OSS

INTERSPORT

HAUGESUND A/S
SPORTSBUTIKKEN VED
EDDA KINO
Tlf. 52 72 17 40
post.haugesund@intersport.no

NorEngros

Haugaland Engros

VÅRE TURVENNER

VI I HAUGESUND TURISFORENING
ØNSKER ALLE VÅRE MEDLEMMER
EN RIKTIG GOD JUL & ET GODT NYTT ÅR

Allsidighet er vår styrke - fra små oppdrag på hytter og bolig, til større nærings- og industribygg

Bjelland VVS AS
Hverdager: 08:00-15:30 Telefon: 52 70 45 30
Kvalamarka 29, 5514 Haugesund
VB.no

VB Bjelland VVS AS

VI VOKSER MED DEG

Vi tilbyr komplette regnskapstjenester, forretningsførsel og rådgivning. Hagland Finans bistår gjerne i den løpende oppfølging av din virksomhet med oppgaver som regnskap og lønn, og som rådgiver ved etablering, kjøp og salg av virksomhet, generasjonsskifte eller finansiering. hagland-finans.no

REGNSKAP | LØNN | FORRETNINGSFØRSEL | RÅDGIVNING

**GRASROT
ANDELEN**
NORSK TIPPING

**STØTT OSS MED DIN
GRASROTANDEL!**

Les mer på grasrotandelen.no

**STØTT HAUGESUND
TURISTFORENING VED
GI DIN GRASROTANDEL
TIL OSS.**

**PÅ DEN MÅTEN ER DU
MED PÅ Å BESTEMME
HVEM SOM SKAL FÅ
OVERSKUDET FRA
NORSK TIPPING.**

Haugesund Turistforening

Org. nr. 971 157 100

Ta med deg strekkoden og ditt spillekort til en av Norsk Tippings mange kommisjonærer.

32774971157100

Tradisjon, kvalitet og kreativitet blandet med entusiasme er oppskriften på godt storkjøkkenmiljø. Du finner oss over hele landet.

www.norröna.net

Norröna
STORKJØKKEN

VÅRE TURVENNER

BESØK OSS PÅ
haugesund.dnt.no

procon
TELEFON
52 84 48 00

FRA IDÉ
TIL FERDIG
PROSJEKT

Når du vil vise igjen!
ARGUS PROFIL

post@argusprofil.no / mob 48348059 / argusprofil.no

Arne Horneland A.S

Sørhauggt. 88 v/Markedet 52 70 22 70 post@horneland.no

JERNIA

HANSKE
MAGASINET

STRANDGATEN 139 TLF: 52 72 14 74

Norheim
Lakking

NORHEIM NÆRINGS-PARK

Tesla Approved Bodyshop

BYGGMESTERFIRMA

**HÅNDVERK
SOM IMPONERER**

99 23 09 50
duco.no

STØTT
VÅRE
ANNONSØRER
DE STØTTER
OSS

Tekst og foto: Bendikte S. Baadsvig

PÅ TUR MED DNT FJELLSPORT HAUGESUND

Sommeren er over og igjen er det høst og tid for å planlegge nye turer! I hele år har noen fra fjellsportkomiteen vært ute på nye turer. Her henter vi inspirasjon til turplanleggingen, for at turprogrammet skal bli noe for enhver smak.

Vi har fått satt opp et veldig spennende og variert turprogram og håper at mot-takelsen blir like bra som året før. Fjell-sportgruppen liker godt å krydre turene våre med litt spenning og at du skal sitte igjen med en god mestringsfølelse.

Hva er Fjellsportgruppen? Det er et spørsmål som vi ofte får. Mange sitter med et inntrykk at det er noe høyt-svevende. I grunnen er det turer med en liten ekstra vri og en del telting istedenfor hytter. Vi liker at dere skal komme litt utenfor komfortsonen.

Fjellsportgruppen har nok for øye-blikket sitt hjerte nærmest toppturski. Randonee er stadig i vinden og blir mer populært ute blant folk. Men det kreves at noen har kunnskap på rutevalg og skred-kunnskaper. Her har gruppen mange flinke turledere med mye erfaring.

Derfor tilbyr vi toppturskiturer med Fjellsportgruppen for å få flere med på toppturski i trygge rammer. Del-takerne skal renne trygt og godt i løs pudder i strålende sol. Det er den perfekte toppturskidag med denne følelsen.

En nyhet i turprogrammet for 2021 er toppturskihelg med avsluttende hund-e-sledetur. Har du drømt om å kjøre din egen hundeslede i flotte fjellandskap?

Bak spannet, på sleden, er det kun deg selv, dine lojale firbeinte venner og fjellets stillhet og ro - ingenting annet. Det eneste du ser er fjell, det eneste du hører er vinden som suser, din egen pust, sledens knirking og myke, raske poter mot snøen. **Da er nok denne turen perfekt for deg.**

Liker du å ta bilder når du er på tur? Med kamera eller mobil? Vi har fått med oss en fantastisk hobbyfotograf som skal lære bort de små triks for å få det perfekte blinkskudd. Hva er vel kjekkere enn en stormfull kveld med levende lys, å sitte og kose seg med gode bilder når været er for ille? Bilder er alltid like gøy å se tilbake på. Kanskje får du fylt opp de tomme veggene du kanskje har også?

Tour de Løkjelsvatn: Fjellsport gruppen har laget en liten twist. Her skal du få kjenne det i leggene når man sykler hele stigningen opp til der turen starter til Løkjelsvatnhytta. Men istedenfor gull-

medalje får du masse hygge på hytten med god mat og hyggelige folk.

Vi prøver igjen. I fjor skulle vi utfordre høydeskrekken med fottur til Melderskin med rappelling. Forholdene var ikke med oss på grunn av for mye snø til å gå opp turen på forhånd. Men i år har vi fått med oss to dyktige erfarne turledere fra Stavanger fjellsport som skal samarbeide med oss. Dette gleder vi oss veldig til. Tenk å få kjenne litt på luftig rappelling i trygge hender. Melderskin er en av Kvinnherads mest populære turer, men ikke mange av oss har fått rappellert ned. Kanskje du er en av de heldige?

Dette er noen av turene som kommer på programmet for 2021. Vi håper i år som i fjor at det blir mange påmeldinger. Ikke vær redd for å stå på venteliste. Mye skjer ofte bare uken før. Mist ikke håpet.

Er du nysgjerrig på turene våre og har lyst å bli kjent med Fjellsportkomiteen? Da kan vi glede dere med at programslipp skjer ute i det fri under gapahuken i Djupedalen 25. januar kl. 18. Her spiser vi kveldsmat foran bålet mens flere fra styret forteller om hele programmet for 2021. Meld deg på via [haugesund.dnt.no/](https://dnt.no/haugesund) aktiviteter.

Vi gleder oss til å se akkurat deg!

STATUS FOR VILLA VIBRANDSØY

Da koronarestriksjonene satte inn i mars 2020, ble alt dugnadsarbeid på Villa Vibrandsøy stoppet.

På ettersommeren og i høst har det vært jobbet dugnad, men den har vært på Flokehyttene, for å få disse ferdige. Stort sett har heller ikke innleide fagfolk

arbeidet på Vibrandsøy i denne perioden. Uthuset er nå tilnærmet ferdig. Før koronapandemien grep om seg, ble det utført en god del dugnadsarbeid innvendig i

hovedhuset. Pr. medio november 2020, med ny oppblomstring av koronasmitte, er dugnadene på Vibrandsøy ikke startet opp igjen.

Tekst: Ingvild Paulsen Vie

DE BESTE TIPSENE TIL TELTING OM VINTEREN

Vinteren nærmer seg, og det gjør også kanskje din første natt i telt i kulden? Vinterteltning er absolutt ikke så komplisert som man kan tenke i første omgang.

Her kommer mine beste tips til en god natt i telt, også når det er minusgrader:

1. Tråkk ned snøen med skiene

Når du har funnet en (nesten) flat teltplass er det bare å begynne å tråkke. Gå side om side og tramp ned all løs snø i området hvor teltet skal stå. Da blir underlaget fastere, og man slipper å få snø inn i alle lommer og luker.

2. Kortsiden mot vinden

Når man setter opp teltet gjelder de vanlige reglene. Kortsiden mot vinden. Inngangen mest mulig i le.

3. Ikke ta av skiene før du må

Vent gjerne helt til du går inn i teltet for dagen, eller til du skal bruke skien som teltplugg. Da unngår du å synke nedi til kneet.

4. Bruk staver og ski som plugg

I snøen trenger man ekstra lange plugger for at teltet skal stå. Sett staven med trinsen opp, da får du den lengre nedi. Sett skiene nedi med stålkanten inn mot teltet. Da unngår du at barduner og reimer slites. Husk at barduner fungerer bedre jo lengre ned mot bakken, og jo lengre ut fra teltet de er festet.

5. Stormmatter

Legg godt med snø på stormmattene eller langs sidene av teltet. Dette hindrer at kulde og snø blåser inn under duken om natta. Bruk gjerne snøen som kommer fra kuldegropa.

6. Kuldegrop

Det beste med vinterteltning! Kuldegropen krever litt ekstra arbeid, men er definitivt verdt det. Grav en grop i ytterteltet, så langt nedover og innover som du ønsker. Da kan man stå inne i teltet! Det gjør det mye enklere å skifte og kokkelere.

7. Alt på innerlomma

Når man kommer frem til leir er det å ta på boblejakka gjerne det første man gjør. Om hodelykta, tannbørsten og fyrstikkene har fast plass i lommene slipper du å lete når du trenger det som mest.

8. Inneklær og uteklær

Ha med ett sett med klær til å gå i, og ett til å være inne i. Selv om du føler deg tørr når du går inn i teltet om kvelden er det mye fukt i klærne. Det er kaldt å skifte, men det er verdt det!

Kuldegropa gjør vinterteltingen ekstra behagelig!

Å smelte snø er en stor del av vinterteltingen. Sett av god tid til å fylle alle flasker og termoser!

Bruk staver og ski som plugg

9. Tørk på kropp

Våte og svette ullsokker? Tørk dem på kropp! Legg sokkene mellom låret og stillongsen – da er de tørre når du våkner om morgenen. Det samme gjelder feller og svett ulltrøye.

10. To liggeunderlag

Et godt underlag er noe av det viktigste for en varm natt i telt. Både oppblåsbare og bamse-underlag isolerer godt: men begge to samtidig er dobbelt så bra!

11. God lufting

Mange har nok opplevd å våkne i et telt fullt av rim. Luften man puster ut er varm, og gjør at snøkrystaller dannes rundt soveposeåpningen og på teltduken. La være å lukke igjen luka til innerteltet, og åpne lufterventilene i den enden som ligger i le. Da unngår du dette. Luft også soveposen godt om morgenen – vi kan svette opp til 1 kopp vann når vi sover!

12. Husk dobesøk

Legg deg aldri til å sove før du har vært en tur på do! Kroppen bruker mye energi på å varme opp avføringen, energi man heller vi bruke til å holde alt annet varmt. Bygg en levegg på do så blir det hyggeligere. Og ikke glem å brenne dopapiret! Da slipper du å komme tilbake sommerstid til en haug med papir.

Ekstratips for ekstra kalde dager:

Hagehansker: Ha dem på under vottene, så er du alltid klar til å håndtere kaldt metall og knotete glidelåser.

Varmeflaske: Kok opp vann, hell det i vannflaske, sjekk korken (godt!), putt den i posen og nyt varmen!

Ekstra genser: Legg en genser rundt rompa eller rundt halsen om du fryser. Ved poseåpningen er det lett at den varme luften forsvinner ut.

Dampsperre: Ta på en tynn ullsokk, en tynn plastpose (Vinmonopolet sine er slitesterke), og en ny sokk. I løpet av skigåingen blir da kun den innerste sokken svett, og skoene forblir tørre og fryser ikke om natten.

Lange glidelåserhemper: Det kan fort bli vanskelig å åpne glidelåsen med store vindvotter på. Klipp til tau og lag lange glidelåshemper. Gjerne lurt på boblejakken, soveposen og ytterbuksa.

Tekst: Ola Njå Bertelsen **Foto:** Silje Sagstad

DNT UNGS TURLEDERKURS I ETNEFJELLENE

Er du helt sprengt?

Det startet med en stor skuffelse.

Ikke folkene. De er som alltid supre. Fra øverste hylle er de plukket i et variert utvalg. Fra hele landet møttes vi på Øyno. Klimaregnskapet la vi igjen hjemme så vi uten blygsel eller anger kunne nyte å møte folk med ulik erfaring og ulik bakgrunn fra steder vi knapt har hørt om. Alle engasjert i DNT-ung og driver tilbudet i sin forening.

SNØ?

Vi møtes som folk flest møter fremmede. Vi skuler på hverandre. Vi vurderer fra topp til tå. To kjenner hverandre og ler. Halvparten er klare, resten står med hodet i sekken. En mangler. Skravla går. Til Blomstølen! Den som kan vandre, turleder kan bli?

På dette kurset starter vi bakerst i Turlederboka. Det kapitlet som alltid må vike for viktigere ting - som å få folk trygt frem til hytta, finne frem i tåke og vanskelig terreng, lage middag nok til alle og skape gode og trygge turopplevelser. I det kapitlet vi bare antar de vi er på tur med deler brorparten av verdigrunnlaget for uten at vi trenger å si det. At vi skal ta vare på natur og kulturverdier.

Aldri. Ikke noen gang før har vi hatt et så ferskt og så grelt eksempel på hvor galt det kan gå.

Fra Øyno slynger det seg nå et grovt sår oppover hele dalen. En vei er sprengt frem i fjellsiden og uopprettelig skade er gjort på naturen. En mann, noen store verktøy og en kommune som sover er alt som skal til. Det er en skam. Det er en skjending av naturen vi ikke kan akseptere.

Vi så bort og gikk opp.

Det store spørsmålet var hvordan det sto til med snøforholdene oppover. Vi skal fra Blomstølen til Simlebu i en tid på året da snøforholdene kan gi entusiaster en siste opplevelse på ski med de rette forholdene. Mange i gruppa er absolutt født med ski på beina, de er tatt av i anledning sommerturlederkurs. Det gjennomføres helst til fots.

Klarhet i spørsmålet om det er mye eller lite snø i fjellet viste seg å være komplett umulig å få godt besvart. På Bytunet spurte vi alle «erfarne fjellfolk» vi møtte før vi dro. Det viser seg at alle har sin egen måte å si det på og sin egen tolkning av hva mye snø er.

En sier «Joo, det er is på Blomstølvatnet».

Ei «Gikk på snø. Masse snø. Kald snø. Nok til å gå på ski skal jeg si deg.»

Sistemann «det var mye mer snø for to år siden. Du husker da det var så mye snø i fjellet! Eller vent, var det fire år siden det var så mye snø?»

Vi fikk god kaffe og beskjed om å melde tilbake om snøforholdene når vi kom tilbake.

Det viste seg at Blomstølvatnet var isfritt. Nesten ikke snø å se noe sted.

I shorts og t-skjorte begynte første hele kursdag med terping på orientering. En

favorittsøvelse er å tegne egne kart og gå på de i terrenget etterpå. Nesten alle kom seg helskinnet til det lille vannet ved Austmannavatnet uten kompass og på eget kart. En manglet selv etter at vi hadde slikket sol og badet i en halvtimes tid. Et skarpt øye fanget opp en person i det fjerne da resten av oss gikk opp mot Urdaheia, og vi fikk med nød og neppe kontakt. Vi måtte nøye oss med den litt mindre toppen rett øst for Reinsnuten for krysspeiling og mer øvelse i å plassere topper og formasjoner fjernt og nært. Tilbake på Blomstølen ventet en grundig runde øvelse i førstehjelp, både teori og praksis.

NUTAFANTER

Sandvasshytta ligger i kort og bedagelig avstand. Vi tok en avstikker til Møssgrønuten for å bote på gårsdagens mangel av høydemeter. Det er noe eget med å komme seg over tusen meter. Det er noe eget med å stå på toppen. Vi tok av fra Tvitjørnene mot Fagerskarstølen. Lunsj der, før et kjapt topptstøt.

Her startet et eventyr av en diskusjon. Med eller uten sekker? Sekkene er tunge fordi vi skal sove ute og vi skal være borte en ukes tid. Men det er så kort vei opp. På kurs fyrer instruktørene gjerne opp under slike diskusjoner, trekker i folk, får noen til å spille og argumentere for det ene eller andre. Denne

diskusjonen tok helt av. Den varte oppover bakkene. Folk levde seg inn og tok teatret på alvor. Det var en sterk, ektefølt motvilje mot å dra sekken opp og ned i stede for å trave lett opp til toppen og ned på kort tid. De to som hadde denne turlederøkten ble usikre. Fram til nå hadde alle lært at «ulykker» kunne komme brått når det var opp til instruktørene å legge til rette for det ene eller andre uhellet. Turlederne avgjorde til slutt at de tunge sekkene ble med helt opp så vi var sikre på å være forberedt.

Når først sekkene var med på toppen kunne vi prøve en alternativ vei ned. Det skal være godt mulig å gå ned til Kuskardvatnet øst for Møsegronuten og videre til Sandvass. Bare ikke når snøen lå slik den lå nå. Vi måtte gå samme vei tilbake. Heldigvis fikk vi brukt en times tid ekstra på å lete etter alternativ vei der oppe.

Vi kryssa utløpet til Nautavatnet litt nedfor stien, endelig på vei direkte til Sandvass. Der er en liten heller noen absolutt skulle innom. Plutselig så vi et lite hull ved en stein nedenfor den synlige helleren. Hullet kan ikke ha vært mer en 40cm. Det viste seg å ha plass til ni voksne mennesker.

Herfra fulgte vi sør for høyden i stede for å følge stien som går langs Nautavatnet og nærmest over høyden. Det var synlige gamle nødlinger. Denne veien er vesentlig bedre enn den T-merkede, bratte og ulendte stien på samme strekket. Den er også mye bedre med de føreforholdene vi hadde - når det ligger vårsnø og man ikke ønsker å rutsje nedi Nautavatnet på vei fra Markhus til Sandvass. En bonus er flott utsikt nedover mot Blomstølen og mer behagelig nedstigning på en rygg parallelt med stien fra Blomstølen langs Sandvatnet.

VANNETS ULIKE FASER

Vi ventet på Sandvass. Enten bedre eller dårligere vær. Det beste, hvertfall med tanke på læringsutbytte, ville vært tett skydekke eller tåke sammen med all snøen på bakken. Det ville gitt de absolutt beste forhold for krevende orientering. Pizzaen vi ikke rakk å bake kvelden før ble lunsj før vi trasket av gårde. Et eldorado av gode og dårlige snøbruer helt fra start fikk stå som eksempler på vurderinger en turleder må ta underveis. Denne natten skulle tilbringes ute. Med så mye snø som det nå var ved Vaulo fant vi det best å trekke nedover mot Langfoss. Helt i toppen etter Vaulo var stien overraskende komplisert på grunn av all snøen som lå. Det blir litt bratt, steinete og knotete både opp og ned. Turen i Langfossdalen er veldig forskjellig i vått eller tørt vær.

Nå var det vått, glatt og kaldt, noe som gjorde turen ned dalen både tidkrevende og lærerik.

Det hjalp å trekke nedover, temperaturen steg og det ble litt mer vegetasjon å lage ly under. Telt hadde vi ikke med.

Dette er den så kalte nødovertattingen på kurset. Med tarp og presenning ble det lagd ly.

Folk var trøtte og det gikk trått både med ly og matlaging. Plutselig, og nøyaktig som meldt fra yr, åpnet himmelen seg over oss. Det ble litt mer hastverk rundt rigging av tak. Enkelte våkna tidligere enn andre da de hadde valgt å ligge i veien for alt vannet som kom i løpet av natta, og dermed fikk overnatting med innlagt vann.

Det som var vått vann nedi Langfossdalen ble til våt snø da vi kom opp mot Vaulo. Julestemning med store snøflak har også sin sjarm. Bare ikke når man er gjennomvåt. Først ved Blomstøls-skard begynte varmen å komme tilbake til frosne ekstremiteter.

SIMLEBU

Sommeren kom tilbake. Vi hadde satt av en hel dag ekstra på Simlebu for å nyte, gjøre de siste kurs-tingene og for at alle skulle få tilbakemelding etter endt kurs. Etter en tur innom Borddalsstølen hadde vi endelig nok varme og lyst til å gjennomføre en skikkelig vading. Borddalselva viste seg å være en perfekt kandidat. Det er gode grunner til at det er lagt bru over.

Avslutningsmiddag på Simlebu med Kannelsnurrer til dessert, laget med rester av gjær etter pizzaen og pannekakepakker fra matlageret.

Julegavetips

HAUGESUND TURISTFORENING
SINE POPULÆRE BØKER

50
75

50
75

50
75

225
299

3 FOR 2

Gjelder alle de populære
turheftene våre.

249
299

HYTTEVERTER ØNSKES TIL **OLALIA FJELLSTOVE!**

Ønsker du å bidra på Hauglandets fineste turisthytte?

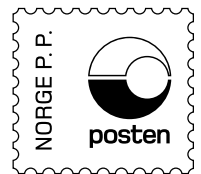
En **hyttevert** tar imot gjestene, ekspederer i kaféen, rydder og vasker, slik at hytta vår presenteres på best mulig måte for både dagsbesøkende og overnattingsgjester.

Du må være sosial, serviceinnstilt og arbeidsom, samt ha tid til å stille på opplæring **30. eller 31. januar 2021.**

En dugnadshelg varer i utgangspunktet fra fredag kveld til søndag ettermiddag, men ønsker du ikke å overnatte, er det også greit.

Åpningstider i kaféen: Lørdag 11 - 16 og søndag 11 - 15.
I skoleferiene har vi åpent i ukedagene også.

*For mer info, ta kontakt med Anne, Harald eller administrasjonen i Haugesund Turistforening.
anne.smistad.flemmen@haugnett.no, hselsas@gmail.com, haugesund@dnt.no*

Annonse for Haugesund Sparebank

Lotte Størksen, Haugesund Turistforening.

Jon Magne Svendsbøe fra HIL Orientering.

Finnes det noe friere enn friluftsliv?

Å komme seg ut på tur, er en aldri så liten balansekunst.
Ikke fordi man går på slakk line eller klatrer bratte fjellvegger, men fordi
det handler om å komme seg ut og at både små og store skal trives.

På papiret kan jo det virke som en smal sak. Men dørstokkmila kan være lang, ullundertøyet kan klø og støvlene kan plutselig inneholde usynlige småstein som aldri helt forsvinner.

Alle som har barn, eller husker sin egen barndom, vet hvordan turer ute i friluft skaper minner som varer. Å dra med ungene på tur krever lokking og avledning. Noen ganger kan det virke som innsatsen er hakket for høy. Kanskje kan det virke som om det er aller best hjemme. Uten stress og kav. Og selvsagt vet vi like godt at det krever både sin mann og kvinne når ungene skal dras med på tur.

Innen votter, sokker, bukser, dresser, skjerf og luer er på plass må minst et barn på do – og det behovet inntreffer selvsagt akkurat i det alle er klar. Men så begynner det å løsne. De fine øyeblikkene blir så synlige. Denne friskheten som ingen treningsstudio kan matche. Dere finner nye stier, kjenner årstidene ut og inn. Kanskje fyrer dere opp et bål, kanskje tilbringer dere natten i telt? Kanskje ser dere

på stjernene en mørk vinterkveld? Friluftslivet begynner der sivilisasjon og bebyggelse slutter. Friluftsliv er ikke bare sti og tur. Friluftslivet er diskusjonen om forskjellen på rypebæsj og harebæsj, om det er lemenår i år, om fordelen med gapahuk eller gleden av å lese kartet og finne frem.

De aller beste diskusjonene skjer gjerne mens dere går. Når kroppen og hodet er i bevegelse. Uttrykket «å ha vært ute en vinternatt» betyr at vi har vært utsatt for prøvelser. Det kan også friluftslivet gi oss. Enten ved å sove under åpen himmel, komme seg på en høy topp eller gå opp din helt egen sti.

Selvsagt er solskinn deilig, men du skal ikke være mer enn 15-20 minutt på Haugalandet før du aner at et værskifte er på gang. Godt vær for friluftsliv er derfor all slags vær. Noen ganger er det varmt, andre ganger er det vått. Hver værtype har sin sjarm. Og turterrenget er aldri langt unna her på Haugalandet. Skoger, heier, marker, sjø, innsjøer og strand.

Friluftslivets hemmelighet er jo at det er turen som er målet. Leve i det berømte «nuet», glemme seg selv og la tankene løpe fritt. For plutselig kommer disse små og magiske øyeblikkene oftere, de som gjør at både tåke og vind letter. Det dukker opp et kort glimt av en hare, en rype eller et ekorn og gleden over å være ute vokser seg større og større.

Men noen må rydde den stien, noen må bygge den varden, male den hytta og sørge for at broen over elven er trygg. Det er noen som står tidlig opp og baker de bollene, lager vaffelrøra, fyrer i peisen, setter ut postene, kvister den løypa, merker ruta, arrangerer den turen, og stiller sitt baksete til disposisjon når avreise nærmer seg.

Hvert år kommer Haugalendingene seg ut på tur og oppdager naturen fordi ivrige ildsjeler jobber i det stille og legger til rette for at du skal få en god tur. Det er det friluftslivet handler om, at det er god plass og at det finnes **#einforalle**.